

Семінар7

Історія української філософії

1. Філософська думка в культурі Київської Русі

Філософія Київської Русі формувалася в межах християнської традиції, яка прийшла разом із хрещенням Русі в 988 році. Цей період позначений синтезом візантійської філософії та місцевої язичницької культури. Основними ідеями того часу були духовність, моральне вдосконалення та побудова християнської держави.

- **Джерела філософії:**

Головними джерелами філософської думки стали літописи, проповіді, а також перекладна література з грецької. Важливу роль відігравали праці митрополита Іларіона, зокрема його "Слово про Закон і Благодать", де він порівнював старозавітний закон з новозавітною благодаттю, підкреслюючи важливість духовного оновлення.

- **Основні ідеї:**

1. Проблема співвідношення земного та небесного.
2. Вчення про християнські чесноти.
3. Осмислення історії та місця Київської Русі як "Нової Ізраїлю".

Філософія Київської Русі формувала основу національної ідентичності та моральних цінностей, які залишалися актуальними у наступні століття.

2. Філософія України доби бароко. Києво-Могилянська академія

Бароко, як культурний напрям, відзначався складністю, динамічністю та емоційністю. Українська філософія цього періоду отримала новий поштовх завдяки діяльності Києво-Могилянської академії, заснованої в 1632 році митрополитом Петром Могилою.

- **Києво-Могилянська академія:**

Стала центром філософських і богословських студій. Тут навчалися і працювали такі видатні мислителі, як Феофан Прокопович, Йоасаф Кроковський, Інокентій Гізель. Академія поєднувала західноєвропейську схоластичну традицію з місцевими культурними та релігійними особливостями.

- **Основні теми:**

1. Проблеми буття та пізнання.
2. Етика християнської моралі.
3. Ідея гармонії між вірою і розумом.

Філософія бароко прагнула пояснити протиріччя світу через духовну боротьбу, підкреслюючи важливість морального вибору.

3. Філософія Григорія Сковороди

Григорій Сковорода (1722–1794) — одна з найвизначніших постатей української філософії. Його називають українським Сократом за спосіб життя та глибокий інтерес до питань моралі і щастя.

- **Основні ідеї:**

1. **Самопізнання:** "Пізнай себе" — ключова теза Сковороди. На його думку, істинне щастя людина знаходить, зрозумівши своє призначення.
2. **Концепція "спорідненої праці":** Людина має виконувати ту працю, яка відповідає її природним схильностям і талантам.
3. **Філософія серця:** Сковорода вважав, що серце є джерелом мудрості і духовного очищення.

- **Твори:**

Його праці, такі як "Басни Харківські" та "Разговор о премудрости", містять філософські роздуми у формі діалогів та алегорій.

4. "Філософія серця" Памфіла Юркевича

Памфіл Юркевич (1826–1874) був професором Київської духовної академії та філософом, який розвивав ідеї "філософії серця".

- **Ключові ідеї:**

1. **Серце як центр людського буття:** Юркевич вважав, що саме серце, а не розум, є джерелом істинного знання. Воно об'єднує в собі духовне, емоційне і раціональне.
2. **Духовна цілісність людини:** Юркевич підкреслював важливість морального і духовного розвитку як основи гармонійного життя.

Його "Серце і його значення в духовному житті людини" стало однією з найважливіших праць, де він розкриває ці ідеї.

5. Українська академічна філософія XIX ст. Філософські ідеї в літературі та громадсько-політичних рухах

У XIX столітті українська філософія розвивалася в контексті національно-визвольних рухів і соціальних змін.

- **Філософи цього періоду:**

Михайло Драгоманов, Пантелеймон Куліш, Іван Франко — їхні ідеї охоплювали питання національної ідентичності, суспільної справедливості та соціальних реформ.

- **Філософські ідеї в літературі:**

Українські письменники, такі як Тарас Шевченко, відображали філософські ідеї через свої твори. Шевченко у своїх поезіях порушував питання свободи, гідності та боротьби з несправедливістю.

- **Громадсько-політична філософія:**

Драгоманов розробляв ідеї федералізму та автономії України в складі демократичної держави, що стало основою для майбутніх політичних рухів.

6. Особливості розвитку української філософії в XX — на початку XXI ст.

- **XX століття:**

У цьому періоді українська філософія проходила через складні етапи, пов'язані з революціями, двома світовими війнами, радянською ідеологією та репресіями.

- **Філософи діаспори:** У західному світі діяли українські мислителі, такі як Дмитро Чижевський, який досліджував українську ментальність та культурну ідентичність.
- **Український екзистенціалізм:** Лев Шестов розробляв теми свободи, віри і людського вибору.

- **Період незалежності (після 1991 року):**

Відбувається відродження філософії, розвиток гуманітарних наук та посилення інтересу до національної ідентичності.

- **Теми сучасної філософії:**

1. Національна ідентичність.
2. Глобалізація та культурний діалог.
3. Соціальна справедливість і демократичні цінності.